

Світлана Шумигай

*к.п.н., доцент кафедри вищої математики та методики навчання
математики*

Дарія Возносименко,

*викладач кафедри вищої математики та методики навчання
математики*

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна*

ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

Останнім часом у результаті виникнення в Україні великої кількості факторів (соціальних, екологічних, матеріальних та духовних), що негативно впливають на здоров'я студентів, виникає необхідність формування у майбутніх фахівців відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я підростаючого покоління. Варто зазначити, що сьогодні набув актуальності напрям в освіті, про запровадження якого йдеться у нормативних документах та який пов'язаний із формуванням компетентнісного підходу до формування здоров'я. Із актуальності описаної проблеми виникає необхідність розвитку валеологічної компетентності у підготовці майбутнього вчителя математики, а також пошук моделі навчального процесу, яка зможе забезпечити формування валеологічної компетентності майбутнього фахівця, що є необхідною умовою і стає загальною методологією вирішення конкретних завдань, пов'язаних зі збереженням здоров'я молоді.

Аналіз психолого-педагогічної та валеологічної літератури засвідчує, що філософські, загально-педагогічні та психологічні аспекти досліджуваної проблеми розглядаються в різних аспектах, а саме: особливості свідомого та ціннісного ставлення до здоров'я вивчаються у роботах Н. Денисенко, Н. Зимівель, Г. Нікіфоров та ін.; питання здоров'язберігаючої компетентності у працях Н. Бібик, Т. Бойченко, Д. Вороніна, О. Овчарук, О. Савченко та ін.; проблему розвитку валеологічної компетентності – В. Азаренко, В. Бобрицька,

О. Бондаренко, В. Нестеренко, В. Сидоренко та ін. (в Україні), О. Родіна, О. Гонеєв, М. Селіверстова, К. Ширяєва та ін. (у Росії)

Значна кількість авторів розглядають поняття «валеологічна компетентність» та «здоров'язбережувальна компетентність» як синоніми. Оскільки дані поняття використовуються досить широко, споріднені за своїм змістом і вживаються в найрізноманітніших контекстах.

Термін «здоров'язбережувальна компетентність» Т. Осадченко [2] розглядає як компонентне утворення в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя, яке об'єднує в єдине мотиви професійної і здоров'язбережувальної діяльності, систему знань, умінь та навичок організації взаємодії «вчитель – учень – батьки» на засадах здоров'язбереження, оптимальне поєднання яких на основі особистісних якостей, досвіду майбутнього вчителя та прагнення до професійного саморозвитку забезпечує готовність і здатність майбутнього педагога створювати здоров'язбережувальне середовище.

Що стосується валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів, то у своєму дослідженні О. Бондаренко [1], розглядає її як складову їх життєвої компетентності, яка проявляється в знаннях, цінностях і мотивах, валеологічній позиції, діяльності щодо оздоровлення себе і своїх вихованців.

У результаті вивчення вищезазначених понять ми запропонували авторське бачення сутності поняття «валеологічна компетентність». На наш погляд валеологічна компетентність характеризується наявністю у майбутнього фахівця сукупності знань, умінь, і навичок формування, збереження і зміцнення здоров'я свого та своїх вихованців у процесі професійної діяльності.

Формування валеологічної компетентності у майбутніх учителів математики має здійснюватися під час практичної підготовки студентів. Так під час проходження педагогічної практики студенти проводять уроки, гурткові заняття, позакласні заходи з математики, виховні години, тематикою

яких є орієнтир на здоровий спосіб життя, руховий режим, профілактика шкідливих звичок та попередження конфліктних ситуацій в соціумі.

Такий підхід створює у студентів прагнення до творчості, інтерес до обраної спеціальності, розширює їх професійний діапазон.

Під час проходження педагогічної практики перед студентом-практикантом поставлено ряд завдань, а також одночасно виконання функцій практиканта, вчителя-предметника та класного керівника. Це в свою чергу створює всі необхідні умови для впровадження валеологічного супроводу у навчальний процес. Проведення уроків та позакласних заходів здоров'язберігаючого змісту дає можливість студенту – реалізувати себе в ролі вчителя, здатного сформулювати в учнів свідоме ставлення до власного здоров'я, а вчителю-предметнику – оцінити рівень впровадження валеологічного супроводу в освітній процес. Основним елементом впровадження валеологічного супроводу під час педагогічної практики є валеологічний аналіз та обговорення проведеного студентом уроку математики, яке проходить у формі дискусії. Студент спочатку здійснює самоаналіз уроку, а тільки потім інші студенти обговорюють даний урок. Після висловлення усіх студентів у процес обговорення вступає керівник практики. Він здійснює свій валеологічний аналіз уроку, вказавши на позитивні моменти та допущені помилки.

Під час валеологічного аналізу уроку математики в школі студенти мають виділити такі фактори його побудови, які формують фізичне, соціальне, психічне та духовне здоров'я дитини:

- позитивна мотивація діяльності: позитивні психологічні настанови за допомогою слова, почуттів і жестів стабілізують оцінку учня, створюють ситуації успіху для учнів, емоційний комфорт на уроці;

- урахування індивідуальних стилів та можливостей навчання учнів: організація навчальної діяльності з урахуванням типу мислення, типу сприйняття, типу темпераменту, рівнів навчальних досягнень учнів та використання технологій кооперативного навчання;

- розв'язання задач з валеологічним змістом, що сприяє розширенню життєвого досвіду учнів, формуванню в них необхідних знань і вмінь, спрямованих на збереження й розвиток їхнього індивідуального здоров'я, націлює на здоровий спосіб життя та культуру харчування, допомагає прийняти валеологічно обґрунтовані рішення, наповнити діяльність учнів особистісним смислом;

- забезпечення на уроці умов для рухової активності учнів: проведення, фізкультхвилинок, гімнастики для очей, пауз психоемоційного розвантаження, рухових дидактичних ігор, точкового масажу сприяє профілактиці втомлюваності мозку, зниження зору внаслідок тривалого напруження очей, підвищує ефективність пізнавальної діяльності учнів;

- рефлексивність уроку: фіксація власного ставлення до уроку на кожному його етапі за допомогою зорових сигналів, малюнків, схем, усної відповіді формує свідомість, самосвідомість, критичне мислення учнів щодо знань або інформації, отриманої на уроці, готовності використовувати її в житті за межами уроку і школи.

Такий вид роботи сприятиме формуванню у студентів валеологічної компетентності та набуттю професійного досвіду у процесі проходження педагогічної практики.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О. М. Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» О. М. Бондаренко. – К., – 2008. – 26 с
2. Осадченко Т.М. Підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Осадченко Тетяни Михайлівни. - Житомир, 2017. - 251 с.